

Nr 106

Av herr **Öhman** och herr **Persson, Helmer**, om tillsättande av en parlamentarisk skatteutredning.

Det råder ett starkt och berättigat missnöje bland löntagarna på grund av det hårda skattetrycket. Den utveckling till en rättvisare avvägning av skattetrycket, som påbörjades efter kriget och som fick sin första utformning i 1947 års skattereform, har sedan dess systematiskt förvanskats, och nu är skattetrycket, om man inräknar både de direkta och indirekta skatterna, väsentligt hårdare än före 1947 års beslut i skattefrågan. Särskilt hårt drabbas löntagare med upp till 12 000 kr. i årsinkomst. Den skattereform som genomfördes 1952 innebar en viss höjning av de skattefria ortsavdragen men inte tillräckligt stor för att kompensera löntagarna för den skatteökning som skett genom försämringen av penningvärdet efter 1947 års skattereform. Därtill kommer att den statliga inkomstskatten är proportionell upp till 12 000 kr. i årsinkomst, vilket verkar ogynnsamt för de inkomstagare som ligger under denna summa. Skattepolitiken har också blivit ett flitigt använt medel i regeringens ekonomiska politik, vilket kommit till uttryck däri, att staten tagit in betydande summor utöver vad som varit nödvändigt för att täcka löpande utgifter.

I riksräkenskapsverkets inkomstberäkning till årets statsverksproposition uppges, att den taxerade inkomsten för fysiska personer stigit med 110 procent från taxeringsåret 1946 till 1954. Samtidigt som skattetrycket, mycket på grund av att de nominella inkomsterna stigit i samband med försämringen av penningvärdet, ökat för alla inkomstagare, har skatten på aktiebolagens vinster inte skärpts sedan 1947 års skattereform. De generösa regler som gällt för bolagens avskrivningar och lagervärderingar har medfört att statens inkomster av bolagsbeskattningen inte på långt när stigit i samma takt som den faktiska vinstökningen. En skärpning av bolagsskatten och snävare regler för avskrivning och lagervärdering är därför befogade.

Förmögenhetsbeskattningen mildrades genom 1952 års skattebeslut. Resultatet är att denna skatt, som taxeringsåret 1949 gav en inkomst till staten på 116 miljoner, för taxeringsåret 1954 endast ökat till 133 miljoner kronor. Denna blygsamma ökning motsvarar på intet sätt den väldiga förmögenhetsökning som skett under samma tid. En skärpning av denna skatt är befogad.

De indirekta skatterna, som särskilt orättvist drabbar de mindre inkomstagarna, barnfamiljerna och pensionärerna, har drivits upp till en sådan höjd som endast för några år sedan ansågs otänkbar. Enbart sådana indirekta skatter, som uttages på varor som ingår i praktiskt taget varje fa-

miljs konsumtion, beräknas ge staten en inkomst under budgetåret 1955/56 på inte mindre än 1 840 000 000 kronor. I budgetförslaget finns följande beräkning:

Införelavgift och accis å fettvaror	54 000 000
Skatt å kaffe	18 000 000
Tobaksskatt	650 000 000
Skatt å sprit, vin och maltdrycker	1 017 000 000
Skatt å läskedrycker	42 000 000
Statlig nöjesskatt	59 000 000
	Summa kr. 1 840 000 000

Hur orättvist dessa skatter verkar för mindre inkomsttagare kan belysas med ett exempel. En familj, som är mycket måttlig i sin konsumtion av de skattebelagda varorna, får lågt räknat betala 1 000 kr. om året i indirekt skatt. En inkomsttagare med 8 000 kr. i årsinkomst — och högst den summan har över 80 % av alla anställda — får av varje intjänt hundralapp betala kr. 12:50 i indirekt skatt. De stora inkomsttagarna slipper däremot betydligt lindrigare undan. Om man räknar med att en som förtjänar 50 000 kr. om året inte behöver konsumera mera av de skattebelagda konsumtionsvarorna än den som har 8 000 kr. i inkomst, finner vi att inkomsttagaren i 50 000-kronorsklassen endast behöver erlägga 2 kr. per hundralapp i konsumtions-skatter. Den som förtjänar 250 000 kr. om året slipper så lindrigt undan som med 40 öre per hundralapp.

Det framstår allt mera som ett ofrånkomligt krav att denna form av beskattning omläggas så, att de mindre inkomsttagarna inte drabbas orättfärdigt som de gör för närvarande. Vissa skatter, som exempelvis kaffeskatten, borde omedelbart kunna slopas. En omläggning av spritskatten så att skatten blev progressiv i fråga om kvaliteten (priset) på varan borde upptagas till övervägande i syfte att åstadkomma ett rimligt mått av rättvisa i skatteavvägningen. I samband med en sådan översyn synes det oss nödvändigt att genomföra en sänkning av tobaksskatten, eller i varje fall en sådan omläggning av beskattningen, att de billigare tobaks- och cigarrett-sorterna beskattades mindre, och de högre kvaliteterna fick en motsvarande skattehöjning.

Det är högst otillfredsställande att nödvändiga konsumtionsvaror skall vara belagda med en så kraftig beskattning som nu är fallet. Däremot finns andra objekt som skulle kunna bli föremål för beskattning. Sålunda anser vi det möjligt och rimligt att belägga omsättningen av aktier med en lämpligt avvägd skatt. Kontrollen av en sådan skatt bör kunna ordnas dels på börsen, dels genom patent- och registreringsverket.

Kommunalskatten, som allttjämt utgår enligt proportionellt system, drabbar de mindre inkomsttagarna hårdare än dem som har stora inkomster. Vi anser därför att vid den översyn över skattepolitiken som vi ämnar föreslå också kommunalskatten kommer upp till granskning med sikte på att

göra den progressiv för att åstadkomma en rättvisare fördelning av det kommunala skattetrycket.

Riktpunkten bör enligt vår mening vara — genomsnittligt sett — att den första intjänta hundralappen i veckan för gift skattebetalare skall vara helt fri från statlig beskattning. För att åstadkomma detta bör en nödvändig höjning av de skattefria ortsavdragen genomföras. I samband med en sådan höjning bör man ta sikte på att minska avståndet mellan olika dyrortsgrupper så att de lägre flyttas upp i avsikt att successivt avveckla nuvarande gruppindelning. En bearbetning av nuvarande skatteskalor bör göras så att en kommande skattelättnad i första hand kommer de inkomsttagare till del som har en årsinkomst upp till 12 000 kr.

Den sambeskattnings som nu finns inarbetad i vårt skattesystem drabbar orättvist och verkar hindrande när det gäller kvinnornas deltagande i förvärvsarbete. Därför bör detta problem upptagas till prövning i syfte att eliminera de uppenbara orättvisor som är förenade med den nuvarande sambeskattnings.

Det inkomstbortfall som genom en skattereform skulle uppstå för staten bör i största utsträckning kunna kompenseras genom skärpning av beskattningen på stora inkomster, genom den höjning av bolagsbeskattningen som vi i annat sammanhang förordat, genom skärpning av taxeringskontrollen som finansministern förebådat, genom skärpning av förmögenhetsbeskattningen och genom den särskilda omsättningskatt som vi förordar på aktier.

Därtill kommer att avsevärda besparingar i statens utgifter bör kunna göras genom den omläggning av vårt försvarssystem som vi i särskild motion har påyrkat.

Med hänvisning till vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär tillsättande av en parlamentarisk skatteutredning, som i anslutning till de i motionen angivna riktlinjerna gör en grundlig översyn av nuvarande skattesystem, samt

att utredningen tillsättes så snabbt att förslag om skattesänkning kan föreläggas 1956 års riksdag.

Stockholm i januari 1955

Gunnar Öhman

Helmer Persson